

INSTITUTUL NAȚIONAL
PENTRU CERCETARE ȘI FORMARE CULTURALĂ

Caiet de lucru pentru profesori

privind îmbunătățirea cunoștințelor
despre Patrimoniul Mondial

Autor: Octavian Bălăceanu

patrimoniul100.ro
cultura.ro

INTRODUCERE

Caietul de lucru este realizat în cadrul proiectului **Patrimoniul100 – Patrimoniul pentru următorul secol** implementat de către Institutul Național pentru Cercetare și Formare Culturală, cu sprijinul Administrației Fondului Cultural Național.

Acest instrument de lucru este realizat și adaptat pe baza ghidului de resurse educaționale despre Patrimoniul Mondial pentru profesori, pregătit în cadrul Proiectului educațional al tineretului pentru Patrimoniul Mondial din cadrul UNESCO și intitulat *Patrimoniul Mondial în Mâini Tinere - Un ghid de resurse educaționale pentru profesori*.

Ghidul UNESCO în limba engleză poate fi accesat la adresa:

<http://whc.unesco.org/uploads/activities/documents/activity-54-19.pdf>

Activitățile prezentate în continuare pot fi adaptate și dezvoltate în funcție de specificul local și de nevoile elevilor dumneavoastră.

Tipuri de activități:

- Discuție
- Cercetare în clasă sau pe teren
- Exerciții
- Sesiuni vizuale
- Excursii la obiective de patrimoniu
- Joc de rol

Detalii utile desfășurării activităților propuse:

- Activitate în clasă
- Activitate extracurriculară
- Durată recomandată
- Discipline propuse
- Materiale resursă
- Alte materiale

1. PATRIMONIUL LOCAL

Fișă de activitate pentru elevi / Abordări educaționale:

Sugestii de activități pentru elevi	Comentarii
Discuții	
Cercetare	
Exerciții	
Sesiuni vizuale	
Excursii la obiective de patrimoniu	
Activitate pentru elevi: Chestionar cu întrebări despre obiectivele de patrimoniu	
Vizite la obiective de patrimoniu și muzee	
Investigarea unui obiect de patrimoniu din muzeu	
Discuții pe durata vizitelor la muzeu	
Discuții în clasă după vizita la obiective de patrimoniu	
Vizită la ateliere de meșteșuguri	
Joc de rol în clasă	
Adrese de pagini web utile, sugestii, prezentare vizuală	

Atitudini:

Încurajarea elevilor să:

- Devină implicați în protecția patrimoniului local
- Respecte și să valorizeze obiectivele din Patrimoniul Mondial
- Devină mai conștienți și interesați de alte culturi
- Aibă respect pentru diversitatea culturală și naturală

Competențe:

Suștinerea elevilor pentru:

- Dezvoltarea abilităților de a lua decizii responsabile pentru păstrarea patrimoniului local și a Patrimoniului Mondial
- A contribui la conservarea patrimoniului
- A realiza cercetări și a folosi tehnici analitice pentru a învăța mai multe despre Patrimoniul Mondial

Întrebări:

1. Îți poți imagina regiunea ta fără patrimoniu?
2. Gândeți-vă, spre exemplu, la locurile în care dumneavoastră și elevii dumneavoastră locuiți.
3. Ce reprezintă trecutul, prezentul și viitorul? Ce ar trebui să fie păstrat? Ce ar putea să fie înlocuit? Ce este de neînlocuit?
4. Lumea include atât patrimoniu cultural cât și natural. În regiunea în care locuiești ai putea cunoaște situri arheologice și picturi rupestre, o biserică, alte locuri sacre/religioase sau un oraș istoric. Numim asta patrimoniu cultural.
5. Trăiți poate aproape de o pădure, sau de o regiune montană frumoasă. Numim asta patrimoniu natural. Acest patrimoniu este în întregime patrimoniu imobil (nu poate fi mutat). Obiectele de patrimoniu, așa cum sunt monedele, picturile, statuile sau artefactele arheologice fac parte din patrimoniul mobil (pot fi mutate ușor dintr-un loc în altul).

Exercițiu:

Arătați-le elevilor un obiect pe care îl dețineți (o pictură, o bijuterie, o carpetă sau un blid etc.) care v-a fost lăsat moștenire de familie din generație în generație și pe care îl prețuiți și valorizați. Explicați că obiectul este un exemplu de patrimoniu mobil, având în vedere că poate fi mutat cu ușurință și transportat. Acesta face parte din patrimoniul cultural sau natural?

Discutați:

Ce reprezintă obiectul? De ce este valoros pentru dumneavoastră și de ce doriți să-l îngrijiți și să-l conservați? Dacă vreți să-l lăsați moștenire copiilor dumneavoastră, ce trebuie să faceți ca să-l protejați?

Rugați elevii să aducă la școală, în următoarea zi, un obiect pe care îl prețuiesc sau fotografiile cu acesta. Creați un muzeu temporar al clasei, punând obiectele la vedere și discutând despre acestea. Ce face aceste obiecte să fie atât de valoroase pentru elevi încât vor să le lase și generațiilor viitoare?

Discutați:

Rugați elevii să se gândească la obiective de patrimoniu pe care le-au văzut sau studiat (la nivel național sau internațional) și să listeze informații și semnificații ale acestor locuri (exemple de arhitectură remarcabilă, specii rare de plante și animale).

Rugați elevii să se gândească la areale naturale locale, pe care și-ar dori să le păstreze intacte pentru viitor. Indicați motivele pentru care este important să se păstreze aceste obiective și discutați.

Activitate:

Întocmirea unei liste cu obiective de patrimoniu importante:

- ➔ Ideea realizării unei liste cu obiective de patrimoniu importante este foarte veche. Vechii greci consemnau cele Șapte Minuni ale Lumii: Piramidele din Egipt, Grădinile suspendate ale Babilonului, Templul zeiței Artemis din Efes, Statuia lui Zeus din Olimp, Mausoleul din Halicarnas, Colosul din Rodos, Farul din Alexandria.
- ➔ Rugați elevii să facă o listă cu șapte dintre cele mai importante obiective de patrimoniu pentru ei – propriile lor Șapte Minuni ale Lumii – și comparați propunerile lor cu obiectivele care au fost înscrise pe Lista Patrimoniului Mondial. Discutați rezultatele.

Activitate:

- ➔ Realizarea unui model la scară mică al unui obiectiv de patrimoniu sau desen / schiță, urmată de pregătirea unei expoziții la care pot participa și părinții, membrii comunității, elevi din alte licee.

Fișă de activitate pentru elevi:

- ➔ Identificați zece obiective din Patrimoniul Mondial care se află în țara dumneavoastră sau în apropiere și scrieți numele lor și localizarea geografică în căsuțele de mai jos. Indicați dacă acestea sunt obiective de patrimoniu culturale, naturale sau obiective mixte, culturale și naturale. Discutați răspunsurile.

Nr.	Numele obiectivului din Patrimoniul Mondial	Anul înscrierii în Lista Patrimoniului Mondial	Țara	Tipul obiectivului (cultural, natural sau mixt, cultural și natural)
1				
2				

Activitate:

- ➔ Discutați despre cum ar putea contribui elevii să arate comunității locale importanța conștientizării Patrimoniului Mondial, local și național.
 - ➔ Listați propunerile lor. Ar putea fi implementate una sau mai multe dintre aceste propuneri?
- ➔ Discutați posibilitatea de a organiza activități de strângere de fonduri pentru susținerea conservării patrimoniului local.

2. ABORDARE INTERDISCIPLINARĂ: PATRIMONIUL LOCAL

Arte

- ➔ Folosiți fotografii și informații de la obiective de patrimoniu pentru a preda Istoria Artei.
 - ➔ Realizați modele la scară mică ale obiectivelor de patrimoniu.
 - ➔ Pregătiți o campanie publicitară pentru a crește conștientizarea în legătură cu obiectivelor de patrimoniu și pe tema conservării acestora.
 - ➔ Vizitați obiective de patrimoniu și realizați un desen al lor, o pictură sau fotografiați-le.
- ➔ Folosiți obiectivele de patrimoniu pentru a preda stiluri arhitecturale.

Limbi străine

- ➔ Citiți broșuri informative despre patrimoniul natural și cultural.
- ➔ Studiați obiectivele de patrimoniu ca sursă de informație despre alte țări, din trecut și din prezent.
- ➔ Scrieți articole despre nevoia de a conserva obiective din Patrimoniul Mondial.

Istorie

- ➔ Vizitați obiective de patrimoniu, relevante pentru perioadele istorice.
- ➔ Învățați despre obiective relevante din Patrimoniul Mondial prin studiul unei perioade specifice.

Limbă și Literatură

- ➔ Scrieți articole despre un obiectiv de patrimoniu pentru clasa dumneavoastră sau pentru un ziar.
- ➔ Intervievați oameni care trăiesc lângă un obiectiv de patrimoniu și aflați ce semnificație are acesta pentru ei.
- ➔ Scrieți broșuri informative despre obiective de patrimoniu.
- ➔ Produceți o dramatizare istorică.
- ➔ Citiți romane sau povești scurte în care este prezentat un obiectiv de patrimoniu.

Matematică

- ➔ Realizați un sondaj despre caracteristicile fizice ale unui obiectiv de patrimoniu (număr de specii, mărimea clădirilor) și folosiți grafice, o diagramă circulară și statistici pentru a prezenta rezultatele grafic. Studiați mărimea monumentelor și clădirilor și pregătiți modele la scară ale lor.

Studii religioase

- ➔ Expuneți poze ale obiectivelor de patrimoniu relevante pentru diferitele religii și sisteme de credință.

3. PATRIMONIUL MONDIAL ȘI IDENTITATEA

Obiective:

Cunoștințe

Susținerea elevilor în dezvoltarea cunoștințelor și a înțelegerii despre:

- obiectivele culturale și naturale din Patrimoniul Mondial care reflectă diferite culturi și care reprezintă întruchiparea stabilității într-o lume aflată în schimbare;
- specificitatea fiecărei culturi și noțiunea că toate culturile sunt parte a civilizației umane;
- interacțiunile și interdependențele dintre natură și cultură, și între culturi.

Atitudini:

Încurajarea elevilor să:

- aprecieze cultura lor, istoria propriei țări și mediul său natural;
- identifice valorile emergente ale societății lor și rădăcina acestor valori;
- cultive respectul pentru toate popoarele și cultura lor, iar astfel să contribuie la înțelegerea și respectul internațional;
- dezvolte un sentiment de responsabilitate pentru patrimoniul cultural și natural al țării.

Competențe:

Încurajarea elevilor spre a-și dezvolta abilități:

- de a cerceta originea lor (familie, țară);
- de a discuta probleme într-o manieră deschisă și democratică;
- de a-și asuma inițiativa în susținerea conservării patrimoniului local și național.

Activitate:

- ➔ Rugați elevii să identifice, împreună cu părinții sau rudele, însemnătatea numelui lor de familie. De asemenea, rugați elevii să explice cum au fost alese prenumele lor (primul, al doilea). Ce sentimente are fiecare dintre elevi despre numele pe care îl poartă? Este un nume des întâlnit în regiune? Este un nume care să fie conectat în vreun fel cu un obiectiv de patrimoniu cultural sau natural din regiune? Este neobișnuit? A fost dăruit în memoria unei persoane anume, ca de exemplu un bunic sau o altă rudă, sau o personalitate a istoriei, cinematografului etc.? Afectează numele identitatea persoanei? Dacă da, cum anume?

Activitate:

- ➔ **Reflecție asupra identității prin studierea patrimoniului fizic (clădiri înconjurătoare, monumente, parcuri naționale)**
 - ➔ Rugați elevii să scrie un eseu prin care să descrie calitățile clădirilor, patrimoniului monumental și parcurilor naționale din țara sau regiunea dumneavoastră. Se află printre acestea obiective din Patrimoniul Mondial? Există o relație de interdependență între cultura dumneavoastră și materialul de construcție, tiparul de construcție (felul în care clădirile sunt localizate în orașe, sate), resursele naturale (de exemplu pietre din cariere locale) și peisajul fizic (de exemplu un oraș construit în jurul unui lac).
 - ➔ Se reflectă identitatea dumneavoastră culturală în felul în care casele dumneavoastră sunt construite și în felul în care materialul de construcție este folosit?

Activitate:

- ➔ **Joc de rol: Înțelegerea implicațiilor dezvoltării locale asupra conservării patrimoniului**

Organizați jocul de rol în clasă pe baza următoarelor situații ipotetice:

Autoritatea locală a redactat un plan de dezvoltare ce vizează centrul orașului în care locuiți. Centrul orașului este destul de vechi și include câteva dintre casele tradiționale ce mai dăinuiesc în regiunea dumneavoastră. Din acest motiv, casele sunt reflecții importante ale identității dumneavoastră locale. Cu toate acestea, standardul de locuire în acea parte a orașului a rămas în urmă în procesul de modernizare. Apa curentă și toaletele nu pot fi instalate. Dacă planul de dezvoltare este implementat va duce la distrugerea celei mai vechi părți a orașului și la construcția de blocuri moderne de apartamente. Unii dintre membrii autorității locale sunt în favoarea planului de dezvoltare propus; alți politicieni locali sunt în mod clar împotriva. Astăzi, părțile interesate s-au întâlnit să dezbată și să decidă dacă planul va fi implementat.

Împărțiți clasa în cinci grupuri:

1. grupul autorității locale în favoarea planului
2. grupul autorității locale în defavoarea planului
3. cetățeni care locuiesc în orașul vechi
4. experți (arhitecți, urbanisti etc.)
5. reprezentanți media

Alegeți de asemenea un președinte care să conducă dezbaterile și un raportor care să scrie un raport al întâlnirii.

Reflecțați și discutați pe tema amenințărilor similare asupra orașelor din Patrimoniul Mondial, sau asupra obiectivelor de pe Lista Patrimoniului Mondial aflate în pericol.

4. ABORDARE INTERDISCIPLINARĂ: PATRIMONIUL MONDIAL ȘI IDENTITATEA

Artă

- ➔ Desenați obiective ale Patrimoniului Mondial care reprezintă exemple remarcabile ale geniului uman creativ și reflectați asupra diferitelor identități ale constructorilor sau, în cazul peisajelor culturale, ale protectorilor.

Limbi străine

- ➔ Citiți un text într-o altă limbă pentru a identifica cuvintele care există și în limba dumneavoastră și discutați de ce aceste cuvinte sunt similare și ce ar putea presupune acest lucru despre contactul cultural dintre două țări.
- ➔ Traduceți într-o altă limbă o broșură informativă despre obiectivele din Patrimoniul Mondial ale propriei țări. Găsiți cuvinte sau concepte care trebuie explicate și care nu sunt puse la îndoială în textul original, discutând despre ce scot ele la iveală din identitatea popoarelor.

Geografie/Științe

- ➔ Studiați Lista Patrimoniului Mondial și ilustrați relația interdependentă dintre oameni și locații geografice. Discutați rolul naturii în procesul de formare a identității oamenilor la nivel practic, ca de exemplu, rolul copacilor în Norvegia.

Istorie

- ➔ Folosiți jocul de rol, de preferat la un obiectiv din Patrimoniul Mondial sau la un alt obiectiv de patrimoniu cultural sau natural, pentru a încuraja elevii să empatizeze cu oamenii care l-au construit sau cei care trăiesc acolo acum.

Limbi străine / Literatură

- ➔ Scrieți eseuri despre importanța păstrării identității culturale și dezvoltați unele dintre aceste idei în scurte spectacole de teatru.
- ➔ Participați la un concurs în care elevii prezintă un discurs de cinci minute în favoarea protejării unui obiectiv de patrimoniu natural sau cultural.
- ➔ Citiți și discutați romane sau povești scurte care au de-a face cu identitatea și sunt legate de un obiectiv din Patrimoniul Mondial; rugați apoi elevii să scrie ei înșiși povești.
- ➔ Aflați dacă există dramatizări potrivite care discută conceptul de identitate în relație cu obiective de patrimoniu natural sau cultural din regiunea dumneavoastră.

Filozofie / Studii religioase

- ➔ Folosiți planuri și fotografii ale monumentelor religioase sau ale clădirilor drept resursă adițională pentru a ilustra un sistem de credință.
- ➔ Observați și înțelegeți simbolismul atunci când vizitați un obiectiv de patrimoniu religios (biserica, moschee, templu sau peisaj).

Activitate:

- ➔ **Învățarea interculturală: o mai bună înțelegere a relației dintre obiectivele Patrimoniului Mondial și identitate**
- ➔ Împărțiți clasa în două grupuri. Rugați fiecare grup să scrie o scurtă prezentare pe unul dintre următoarele subiecte:
 - școala lor
 - clasa lor
 - obiective din Patrimoniul Mondial din România

- ➔ Faceți schimb de prezentări cu una sau mai multe școli din străinătate (prin e-mail, rețele de socializare, grupuri online, forumuri). Ce ați primit în schimb? Cât timp a durat? Care a fost rezultatul comparației?
- ➔ Discutați felul în care noile modalități de comunicare aduc oamenii din toată lumea împreună, într-un mod care nu era posibil atunci când părinții lor erau tineri.

5. PATRIMONIUL ȘI TURISMUL

Obiective:

Cunoștințe

Susținerea elevilor în dezvoltarea cunoștințelor și a înțelegerii despre:

Ajutarea elevilor să-și dezvolte cunoștințele și înțelegerea despre:

- Tendințele din turismul mondial și potențialul lor impact asupra unui obiectiv de patrimoniu;
- Modul în care turismul ne poate ajuta să învățăm mai multe despre patrimoniu, despre alte culturi, valori și tradiții;
- Nevoia managementului obiectivului de patrimoniu de a antrena managementul vizitatorilor.

Atitudini:

Încurajarea elevilor să:

- Înțeleagă nevoia de a introduce noi forme de turism care duc la aprecierea și conservarea patrimoniului;
- Respecte măsurile adoptate pentru a proteja obiectivele de patrimoniu și să reflecteze asupra lor.

Competențe:

Ajutarea elevilor să-și dezvolte abilitatea de a:

- Învăța despre cum să interpreteze și să analizeze date statistice pentru a înțelege mai bine corelația dintre tendințele în turism și conservarea patrimoniului;
- Achiziționa competențe de bază pentru a deveni ghizi la obiective de patrimoniu;
- Vizita obiective de patrimoniu cultural și natural culturale și naturale într-o manieră respectuoasă și responsabilă;
- Dezvolta gândirea creativă pentru a îmbunătăți prezentarea obiectivelor de patrimoniu în beneficiul turiștilor, asigurând în același timp conservarea lor.

Activitate:

➔ Avantajele și potențialele amenințări ale turismului la adresa obiectivelor de patrimoniu

Împărțiți clasa în două grupuri și rugați Grupul 1 să facă o listă a avantajelor turismului pentru un obiectiv de patrimoniu local / național sau din Patrimoniul Mondial.

- Rugați Grupul 2 să facă o listă a efectelor negative cauzate de turism la adresa unui obiectiv de patrimoniu.
- Invitați un elev din fiecare grup să prezinte lista realizată și discutați cum ar putea fi reduse efectele negative ale turismului intensiv.

➤ Nevoia unui nou tip de turism

Turismul permite oamenilor să aprecieze în mod direct diversitatea culturilor, stilurilor de viață și mediilor naturale. Acesta oferă schimburi interculturale folositoare pentru tineri.

Turismul ar putea oferi [...] o școală a toleranței unde toată lumea poate întâlni o lume care este în același timp unică și diversă. Proceedings of a round Table on Culture, Tourism and Development: Crucial Issues for the Twenty-first Century, p.7. Paris, UNESCO, 26-27 Iunie 1996

Activitate:

➤ Turistul răuvoitor versus turistul respectuos

Obiectiv: transformarea într-un cetățean responsabil

- Invitați elevii să scrie și să interpreteze o piesă despre un turist răuvoitor, cineva care nu respectă obiectivele de patrimoniu, împrăștie gunoaie, câteodată le aduce stricăciuni cu graffiti sau prin alte mijloace, ia în derâdere tradițiile și obiceiurile locale și este preocupat doar de propriul confort. Un turist respectuos este nerăbdător să învețe mai multe despre tradițiile locale și cultură (istoria obiectivului de patrimoniu, meșteșuguri locale și opere de artă, muzică, mâncare, îmbrăcăminte etc.). După ce piesa a fost scrisă și interpretată de elevi, întrebați cum poate fi schimbat un asemenea turist în cineva care este interesat de vizitarea obiectivelor de patrimoniu, și își arată respectul pentru ele, făcând referire la îndrumările de mai jos.
- Invitați elevii să selecteze un obiectiv de patrimoniu local, național sau din Patrimoniul Mondial și faceți o listă de sugestii pentru o campanie care ar oferi turiștilor un nou mod de a vizita obiectivele. Discutați sugestiile și împărtășiți-le cu biroul turistic local sau cu promotorii ai patrimoniului.

➤ Îndrumări generale de comportament pentru turiști.

- Atunci când își planifică călătoria, turiștii ar trebui:
 1. să învețe cât mai multe lucruri cu puțință despre destinație;
 2. să sprijine acei furnizori (de exemplu linii aeriene, operatori turistici, agenți turistici, hoteluri) care-și arată angajamentul față de protecția mediului;
 3. să planifice vacanțe și vizite în afara sezonului de vârf, dacă este posibil;
 4. să viziteze destinații mai puțin cunoscute.
- Odată ajunși la destinație, turiștii ar trebui:
 1. să respecte cultura și tradițiile locale;
 2. să ia în considerație intimitatea, cultura, obiceiurile și tradițiile comunității gazdă;
 3. să susțină economia locală achiziționând bunuri și servicii locale;

4. să contribuie la eforturile locale de conservare;
5. să conserve și să păstreze mediul natural, ecosistemul și viața sălbatică;
6. să nu desfigureze obiectivele de patrimoniu cultural și monumentele;
7. să folosească energia și apa și să se debaraseze de reziduuri în mod eficient;
8. să fie prudenți cu focul;
9. să nu facă zgomote nepotrivite;
10. să folosească doar drumurile și căile marcate.

Sursa: *General Behaviour Guidelines for Tourists*, Environmental Codes of Conduct for Tourism, United Nations Environment Programme

Activitate:

➔ Evaluarea dotărilor turistice la obiective de patrimoniu

Obiectiv: Însușirea tehnicilor de observare pentru a îmbunătăți dotările turistice la obiective de patrimoniu

- ➔ Planificați o excursie la un obiectiv de patrimoniu din apropiere care este vizitat intens de turiști.
- ➔ Realizați o fișă de activitate pentru elevi și oferiți un exemplar fiecărui elev.
- ➔ Oferiți elevilor informații despre obiectivul de patrimoniu pe care îl vor vizita, despre importanța completării formularului și scrierii unui raport.
- ➔ Odată ce elevii v-au înmănat rapoartele, prezentați-le un sumar al lucrurilor pe care le-au descoperit și discutați despre cum ar putea fi îmbunătățite dotările turistice.

Fișă de activitate pentru elevi

- ➔ Elevii sunt invitați să evalueze caracterul dotărilor turistice punând semnul X în căsuța potrivită:

Dotări turistice	Neadevate	Adevate	Bune	Foarte bune
Marcaje către obiectivul de patrimoniu				
Parcare auto				
Toalete				
Informații pentru vizitatori				
Expoziții				
Suveniruri				
Coșuri de gunoi				
Curățenie				
Ghizi				
Gustări				
Altele				

Activitate:

➔ Conservare

Conservarea obiectivelor de patrimoniu este importantă pentru toate comunitățile. Protejarea și întreținerea patrimoniului cultural, istoric, natural nu este însă o sarcină ușoară.

- ➔ Folosind internetul, căutați pagini web cu Patrimoniul Mondial, realizând fișe sintetice: Unde se afla un obiectiv de patrimoniu? Cine l-a construit? Când? De ce? De ce este important sau semnificativ?

- ➔ Investigați problemele cu care se confruntă aceste obiective din Patrimoniul Mondial.

- ➔ Identificați obiective din patrimoniul cultural care considerați că merită incluse în Patrimoniul Mondial.
